

سوی خود جذب می‌کند؟

– تفاوت اساسی محتوای این هفته‌نامه‌ها

با دیگر روزنامه‌های کشور در چیست؟

وی افزود: به این منظور تمامی مطالب چاپ شده در ۱۰ هفته‌نامه کشور (پنجشنبه‌ها، پیام‌آور، پیک آزادی، تلاش، ستاره سهیل، ستاره‌ها، شاخص، فانوس، گام و ماهان) طی سالهای ۱۳۷۴، ۱۳۷۵ و ۱۳۷۶ مورد بررسی به شیوه تحلیل محتوا قرار گرفت. به طوری که از هر هفته‌نامه در هر یک از سه دوره مورد بررسی ۱۲ شماره در ماه‌های مختلف برگزیده و در مجموع ۳۶۰ شماره نشریه مورد بررسی قرار گرفت. وی یافته‌های بدست آمده از تحقیق درباره محتوای کلی مطالب هفته‌نامه‌های مذکور را به شرح زیر برشمرد:

* ۶۳/۱ درصد از کل مطالب هفته‌نامه‌های مورد بررسی در سال ۱۳۷۶، مطالب ورزشی و ۹/۷ درصد مطالب سینمایی بوده است. (جدول شماره ۱)

* در سال ۱۳۷۵، ۶۵/۱ درصد از کل مطالب هفته‌نامه‌ها، مطالب ورزشی و ۷/۵ درصد مطالب سینمایی بوده است. (جدول شماره ۲)

* در سال ۱۳۷۴، ۵۶/۴ درصد از کل مطالب هفته‌نامه‌ها مطالب ورزشی و ۵ درصد مطالب سینمایی بوده است. (جدول شماره ۳)

وی نتیجه‌گیری کرد: تمرکز مطالب اکثر هفته‌نامه‌ها بر موضوع‌های ورزشی و سینمایی است. به طوری که بیش از ۷۰ تا ۸۰ درصد محتوای آنها را این دسته از مطالب تشکیل می‌دهند و از این نظر تفاوتی بین سالهای مختلف به چشم نمی‌خورد. تنها هفته‌نامه پنجشنبه‌ها مسیری متفاوت با سایر نشریات طی کرده و ساختار مطالب آن از ورزشی و سینمایی به سوی حوادث، اتفاقات، جرم و جنایات کشیده شده است.

دکتر بدیعی تصریح کرد: به طور کلی هفته‌نامه‌های مورد بررسی مطالبی چاپ

در سومین گردهمایی آخرین یافته‌های

تحقیقات مطبوعاتی توسط دکتر بدیعی ارائه شد:

گزارش تحقیقی تجزیه و تحلیل محتوای ده هفته‌نامه کشور

عملکرد و کمک به ارتقای کیفی آنها در جهت برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری از جمله اهداف مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها است. این مرکز به منظور تلاش برای تحقق چنین هدفی، سال گذشته به بررسی و تحلیل محتوای مطالب ده روزنامه کشور اقدام کرد و امسال در ادامه آن سیاست، بررسی و تحلیل محتوای هفته‌نامه‌های کشور را مورد توجه قرار داد. دکتر بدیعی با طرح مبانی نظری مربوط به محتوا و پیام رسانه‌ها و نظریه‌های مربوط به رفتار و نحوه مواجهه مخاطبان با رسانه‌ها، سؤال‌های تحقیق خود را مطرح کرد:

– هفته‌نامه‌های کشور حاوی چه مطالبی است که هزاران خواننده را به

سومین گردهمایی «آخرین یافته‌های تحقیقات مطبوعاتی» در اردیبهشت ماه سال جاری با ارائه گزارش تحقیقی دکتر نعیم بدیعی، محقق و دانشیار گروه علوم ارتباطات اجتماعی دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبایی با عنوان «تجزیه و تحلیل محتوای ده هفته‌نامه کشور» از سوی مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها برگزار شد.

در این گردهمایی که در سالن اجتماعات دانشکده علوم اجتماعی دانشگاه علامه طباطبایی برگزار شد، دکتر بدیعی، ابتدا به ضرورت انجام این تحقیق پرداخت و گفت: مطالعه و بررسی مستمر روند حرکت نشریات و مطبوعات کشور به منظور افزایش شناخت، ارزیابی

جدول شماره ۱. تعداد و درصد فراوانی مطالب هفته‌نامه‌های مورد بررسی سال ۱۳۷۶

موضوع	پنجشنبه‌ها	پيام‌آور	يک‌آزادي	تلاش	ستاره سبيل	ستاره‌ها	شاخص	فانوس‌ها	کام	ماهان	جمع
۱. ورزش	تعداد: ۶ استون: ۰/۵	۸۸۰	۷۹۲	۸۷۹	۸۹۱	۲۵۷	۱۲۲۰	۱۱۷۰	۱۹۸۲	۲۱۹	۸۹۱۸
۲. سینما	تعداد: ۱ ستون: ۰/۱	۹۲	۱۹۰	۳۲۷	۸۶	۱۳۲	۱۸۲	۱۲۲	۱۸۷	۰	۱۳۶۶
۳. رادیو و تلویزیون	تعداد: ۱۰ ستون: ۰/۸	۳۷	۲۵	۶	۲	۲۹	۶	۳۹	۲۲	۰	۱۸۶
۴. فیلم‌های ویدئو	تعداد: ۰ ستون: ۰/۲	۰	۳	۰	۰	۰	۱	۱	۰	۰	۵
۵. برنامه‌های ماهواره	تعداد: ۰ ستون: ۰/۱	۰	۰	۲	۰	۳	۰	۰	۰	۰	۵
۶. حوادث و اتفاقات	تعداد: ۵۳ ستون: ۲/۲	۱۷	۱۵	۶۱	۲۳	۵۵	۲۷	۱۹	۲۷	۸۷	۲۸۳
۷. علمی، پزشکی بهداشت	تعداد: ۹۰ ستون: ۷/۳	۲۲	۱۱	۱۶	۱۲	۸۲	۳	۶	۶	۷	۲۵۹
۸. امور آموزشی	تعداد: ۵۱ ستون: ۲/۱	۳	۱	۲	۳	۲	۷	۲	۳	۸	۸۶
۹. امور قضایی جنایت، جرم‌ها	تعداد: ۹۶ ستون: ۷/۸	۲۱	۶۰	۳	۲۵	۲۸	۳	۰	۱۱	۲۸	۳۳۵
۱۰. امور اقتصادی صرفه‌جویی	تعداد: ۱۷۲ ستون: ۱۲/۱	۱۲	۳	۰	۰	۷	۲	۱	۷	۲۳	۳۱۱
۱۱. امور سیاسی	تعداد: ۲۰ ستون: ۱/۶	۵۱	۸۶	۵	۹	۲۴	۳۷	۵	۲	۷۰	۳۱۰
۱۲. امور مذهبی	تعداد: ۶ ستون: ۰/۵	۵	۳	۵	۱	۲۰	۲۲	۲	۱۷	۲۲	۱۲۵
۱۳. امور و مسایل اجتماعی	تعداد: ۲۲۲ ستون: ۳۵/۹	۲۷	۶۵	۲۰	۳۳	۱۱	۳۳	۱۶	۳۱	۲۲	۷۲۱
۱۴. مناسبیت‌ها (ملی مذهبی، تاریخی)	تعداد: ۱۰ ستون: ۰/۸	۱۲	۳	۴	۱	۵	۶	۶	۳	۱۸	۷۱
۱۵. متفرقه، سایر	تعداد: ۲۷۵ ستون: ۲۲/۲	۷۲	۵۲	۸۱	۳۶	۱۵۲	۱۰۵	۸۷	۷۲	۷۶	۱۰۱۲
جمع درصد	تعداد: ۱۲۳۶ ستون: ۸/۷	۱۳۰۱	۱۳۲۰	۱۲۵۲	۱۱۲۷	۱۰۵۱	۱۹۳۲	۱۵۰۰	۲۲۷۲	۸۲۰	۱۴۱۳۲

$$\chi^2 = 8.92/6, df = 126, p < 0.001$$

هفته‌نامه‌های مورد بررسی نیز با توجه به شیوه فعالیت و مخاطبان خود به چهره‌سازی از ورزشکاران و هنرمندان سینما مبادرت می‌ورزند.

وی افزود: اگر چه برخی مطالب این هفته‌نامه‌ها، حالت جنجالی دارد اما به‌طورکلی این نشریات، نشریات مبتذل نیستند و با نشریات عامه‌پسند غربی نیز تفاوت‌های بسیاری دارند. زیرا که تأکید نشریات عامه‌پسند غربی بر مسایل جنسی، خشونت و زندگی هنرپیشگان سینما است، اما مطالب این هفته‌نامه‌ها بیشتر ورزشی و در مرحله بعد سینمایی است. در عین حال این هفته‌نامه‌های مورد بررسی، تیراژهای میلیونی نشریات

این هفته‌نامه‌ها می‌تواند علاقه و عادت آنان را به مطالعه نشریات تقویت کنند تا در سالهای بعد به مطالب حاوی پاداش «آتی» مانند مسایل سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و ... روی آورند.

وی افزود: در فقدان امکانات مناسب برای گذراندن اوقات فراغت نوجوانان و جوانان، مطبوعات می‌توانند نقش مهمی در پرکردن اوقات فراغت آنها داشته باشد و مانع سمت‌گیری آنان به سوی تفریحات ناسالم شوند.

دکتر بدیعی تصریح کرد: اگر روزنامه‌های یومیه تهران به‌طور عمده در جهت برجسته‌سازی و چهره‌سازی از شخصیت‌های سیاسی فعال هستند،

می‌کنند که در خواننده ایجاد «پاداش آتی» می‌کند. چاپ مطالب و موضوع‌های ورزشی، سینمایی، حوادث و اتفاقات، جرم‌ها و جنایات، اگرچه در برخی از هفته‌نامه‌های مورد بررسی حالت جنجالی دارد ولی در اکثر موارد مبتذل نیست.

وی ادامه داد: این بررسی نشان می‌دهد جهت‌گیری هفته‌نامه‌ها طی سالهای مورد بررسی بین ۳۸ تا ۴۲ درصد مثبت است، یعنی صفات ارزشی با بار معنایی مثبت به خواننده القا می‌کند. ۲۵ درصد موارد جهت‌گیری مطالب این هفته‌نامه‌ها، منفی است، یعنی صفات ارزشی با بار معنایی منفی به خواننده القا می‌کند. همچنین در ۱۷ تا ۲۶ درصد موارد، جهت‌گیری مطالب نشریات مذکور خنثی و بی‌طرفانه بوده و یا به تعبیر دیگر سعی در القای نگرش‌های مثبت یا منفی نسبت به موضوع در خواننده نداشته‌اند.

دانشیار گروه علوم ارتباطات دانشگاه علامه طباطبائی خاطر نشان کرد: مقایسه جهت‌گیری این نشریات در سالهای مختلف نشان می‌دهد که در سال ۷۶ به جهت‌گیری بی‌طرفانه و انتقادی این نشریات افزوده شده و بدین ترتیب کارکرد نظارتی آنها تقویت شده است.

وی افزود: اکثر نشریات مورد مطالعه، در سال ۷۶ در مقایسه با سالهای ۷۴ و ۷۵ از عکس‌های رنگی بیشتری استفاده کرده‌اند. از نظر نوع عکس در بیشتر هفته‌نامه‌های مورد بررسی، استفاده از عکس‌های انفرادی مردان در زمینه‌های ورزشی و سینمایی طی سالهای ۷۵ و ۷۶ در مقایسه با سال ۷۴ افزایش داشته است و تنها در یک نشریه در سال ۷۶ از عکس انفرادی زنان بیشتر استفاده شده است.

دکتر بدیعی گفت: با توجه به اینکه خوانندگان اغلب این هفته‌نامه‌ها، نسل نوجوان و جوان جامعه هستند و خوانندگان در سنین نوجوانی بیشتر تمایل به مطالعه مطالب با پاداش «آتی» دارند،

عامه‌پسند غربی را نیز ندارند که بتوان آنها را عامه‌پسند نامید.

این محقق تأکید کرد: در مجموع و با توجه به کارکردهای مفید این هفته‌نامه‌ها از نظر ایجاد عادت و علاقه به مطالعه در بین نوجوانان و جوانان و پرکردن خلاءهای اطلاعاتی مطبوعات بزرگ - در صورت دستیابی به استقلال اقتصادی و رعایت اصول اخلاقی و مسؤلیت‌های حرفه‌ای - باید مورد حمایت قرار گیرند.

دکتر بدیعی خاطر نشان کرد: هر نشریه‌ای باید دخل و خرج خود را از طریق آگهی یا تک‌فروشی بدست آورد و اگر این نشریات بارسنگینی برای دولت نداشته باشند؛ انتشار و بقای انتشار آنها معطوف به محبوبیتشان از سوی خوانندگان است و در صورت رعایت اصول اخلاقی و حرفه‌ای نباید مانعی برای انتشار آنها وجود داشته باشد.

پس از پایان ارائه گزارش دکتر بدیعی، پرسش‌های شرکت‌کنندگان در جلسه از سوی هیأت رئیسه (دکتر معتمدنژاد، دکتر محسنیان‌راد، تژا میرفخرایی و عبدالعلی رضایی) پاسخ گفته شد.

رضایی رئیس (وقت) مرکز مطالعات و تحقیقات رسانه‌ها در پاسخ به سؤالی درباره انگیزه و هدف انجام این تحقیق گفت: در پاییز سال ۷۶ بحثی مطرح شد که ابتدال در مطبوعات زیاد شده است و برخی مطبوعات مروج ارزش‌های مبتذل در جامعه هستند. این بحث تا حدودی وارد مباحث سیاسی و جناح‌بندی‌های سیاسی جامعه نیز شد سؤالی که ما می‌خواستیم به آن پاسخ بدهیم این بود که آیا در برخی از مطبوعات کشور، ابتدال وجود دارد یا خیر و آیا این ابتدال چیز جدیدی است و در سال ۷۶ مطرح شده است یا از قبل وجود داشته است؟

وی افزود: طبعاً آنچه را که روزنامه‌ها برجسته می‌کنند حاوی علایق و ملاحظات اجتماعی و سیاسی است و

- دکتر کاظم معتمدنژاد: اینکه درحال حاضر به جای ۵۴ روزنامه، ۵۵ روزنامه پیدا کرده‌ایم، ناشی از این است که پیام‌ها تغییر کرده است و مخاطبان به خواندن روزنامه علاقه‌مند شده‌اند.
- هفته‌نامه‌های موردبررسی تیراژهای میلیونی نشریات عامه‌پسند غربی را ندارند که بتوان آنها را عامه‌پسند نامید.

جدول شماره ۲. تعداد و درصد فراوانی مطالب هفته‌نامه‌های مورد بررسی سال ۱۳۷۵

موضوع	پنجشنبه‌ها	پيام‌آور	بيک‌آزادی	تلاش	ستاره سبیل	ستاره‌ها	شاخص	گام	ماهان	جمع
۱. ورزش	تعداد ۱۱۱	۸۷۵	۶۹۳	۱۱۲۳	۹۱۷	۱۳۹	۱۰۸۹	۱۵۳۴	۷	۶۳۸۸
	%ستون ۱۴/۲	۷۰/۳	۶۸/۱	۷۲/۳	۸۸/۸	۲۶/۶	۷۳/۲	۸۷/۰	۱/۲	۶۵/۱
۲. سینما	تعداد ۳۰	۱۱۵	۷۶	۲۵۶	۰	۲۰	۱۰۲	۱۱۲	۲	۷۲۷
	%ستون ۵/۱	۹/۲	۷/۵	۱۶/۵	۰	۷/۶	۷/۰	۶/۵	-/۲	۷/۵
۳. رادیو و تلویزیون	تعداد ۱۸	۷	۲۵	۱۵	۰	۹	۷	۸	۲	۹۱
	%ستون ۲/۳	۰/۶	۲/۵	۱/۰	۰	۱/۷	۰/۵	۰/۵	-/۲	۰/۹
۳. فیلم‌های ویدئو	تعداد ۱	۰	۱	۲	۰	۰	۰	۰	۰	۲
	%ستون ۰/۱	۰	۰/۱	۰/۱	۰	۰	۰	۰	۰	۰/۰
۵. برنامه‌های ماهواره	تعداد ۱	۰	۰	۰	۰	۷	۱	۰	۰	۹
	%ستون ۰/۱	۰	۰	۰	۰	۱/۳	۰/۱	۰	۰	۰/۱
۶. حوادث و اتفاقات	تعداد ۲۳	۱۰	۳۰	۱۲	۵	۲۱	۱۳	۹	۲۳	۱۶۸
	%ستون ۲/۹	۰/۸	۲/۹	۰/۹	۰/۵	۲/۰	۰/۹	۰/۵	۷/۶	۱/۷
۷. علمی، پزشکی بهداشت	تعداد ۸۷	۰	۲۲	۲۶	۸	۷۷	۱۲	۱۰	۱۲	۲۵۵
	%ستون ۱۱/۱	۰/۱	۲/۲	۱/۷	۰/۸	۱۳/۷	۰/۸	۰/۶	۲/۱	۲/۶
۸. امور آموزشی	تعداد ۲۴	۲	۳	۰	۱۰	۶	۱۰	۱۰	۱۶	۸۱
	%ستون ۳/۱	۰/۲	-/۳	۰	۱/۰	۱/۱	۰/۷	۰/۶	۲/۸	۰/۸
۹. امور قضایی جنایت، جرم‌ها	تعداد ۱۴	۳	۲۹	۲۰	۸	۲	۳	۲	۳۸	۱۲۱
	%ستون ۱/۸	۰/۲	۲/۸	۱/۳	۰/۸	-/۲	-/۲	-/۲	۶/۷	۱/۲
۱۰. امور اقتصادی صرفه‌جویی	تعداد ۶۷	۱۳	۳	۱	۱۱	۶	۱۰۰	۱۲	۸۹	۳۰۲
	%ستون ۸/۶	۱/۰	-/۳	-/۱	۱/۱	۱/۱	۶/۷	۰/۸	۵/۷	۳/۰
۱۱. امور سیاسی	تعداد ۱۵	۷۶	۳۸	۳	۶	۳	۳۱	۰	۱۲۲	۳۰۲
	%ستون ۱/۹	۶/۱	۳/۷	۰/۲	-/۶	-/۶	۲/۸	۰	۱/۵	۳/۰
۱۲. امور مذهبی	تعداد ۲۳	۰	۰	۰	۰	۱۹	۱۸	۶	۲۲	۱۲۸
	%ستون ۵/۵	۰	۰	۰	۰	۳/۶	۱/۲	-/۳	۷/۲	۱/۳
۱۳. امور و مسایل اجتماعی	تعداد ۱۰۶	۶۸	۳۳	۵۱	۲۳	۳۲	۱۸	۲	۱۱	۳۲۶
	%ستون ۱۳/۶	۵/۵	۳/۲	۳/۳	۲/۲	۶/۱	۱/۲	۰/۲	۱/۹	۳/۵
۱۴. مناسبت‌ها (ملی، مذهبی، تاریخی)	تعداد ۲۵	۱۲	۱	۷	۳	۶	۹	۱۳	۲۸	۱۰۲
	%ستون ۳/۲	۱/۰	-/۱	۰/۵	-/۲	۱/۱	۰/۶	۰/۷	۳/۹	۱/۰
۱۵. منفرقه، سایر	تعداد ۲۰۷	۶۳	۶۲	۳۵	۲۲	۱۵۶	۶۳	۳۷	۱۵۶	۸۲۳
	%ستون ۲۶/۵	۵/۱	۶/۳	۲/۳	۲/۱	۲۹/۸	۳/۲	۲/۱	۷/۵	۸/۳
جمع	تعداد ۷۸۲	۱۲۳۵	۱۰۱۸	۱۵۵۳	۱۰۳۳	۵۲۳	۱۲۸۸	۱۷۶۳	۵۶۸	۹۹۷۳
درصد	%ستون ۷/۸	۱۲/۵	۱۰/۲	۱۵/۶	۱۰/۲	۵/۲	۱۲/۹	۱۷/۷	۵/۷	۱۰۰/۰

$$X^2 = 5922 / 0.2, df = 112, p < 0.001$$

نکته جالب این است که آنچه درباره روزنامه‌ها برجسته می‌شود نیز تابع چنین ملاحظات اجتماعی و سیاسی است و این تحقیق برای یافتن پاسخ علمی و تحقیقاتی به این سؤال که آیا محتوای این نشریات در سالهای ۷۴، ۷۵ و ۷۶ تغییر اساسی کرده است یا نه، شکل گرفت.

رضایی ادامه داد: نتایج تحقیق نشان داد که به طور کلی محتوای هفته‌نامه‌های مورد بررسی در سالهای ۷۴ و ۷۵، نسبت به سال ۷۶ تغییری نکرده و یا به عبارت دیگر در سال ۷۶ اتفاق ویژه‌ای نیفتاده است. هفته‌نامه‌های مورد بررسی در سال ۷۶ همان چیزهایی را می‌نوشتند و یا موضوعاتی را برجسته می‌کردند که در سالهای ۷۴ و ۷۵ برجسته می‌کردند. وی گفت: درست است که این هفته‌نامه‌ها، مطالب جنجالی و احساساتی و غیره را برجسته می‌کنند و توجه بیش از حد به چهره‌های ورزشی دارند اما این هفته‌نامه‌ها برای کسانی نیز عادت مطالعه ایجاد می‌کنند. این عده در غیر این صورت، هرگز به سراغ مطالعه روزنامه‌ها و مطبوعات جدی نمی‌روند. پس نقش مثبتی نیز می‌تواند ایفا کنند.

دکتر مهدی محسنیان راد نیز طی سخنانی اظهار داشت: ما حدود ۲۵ سال است که با یک صورت مسأله در ایران مواجه هستیم و آن این است که تیراژ مطبوعات کدوکان، بالا و تیراژ

روزنامه‌های یومیه پایین است. علت چیست و چگونه است که کدوکان، نشریات مخصوص خود را می‌خریدند و بعد به یک مرحله سنی که می‌رسند، دیگر سراغ روزنامه نمی‌روند و رها می‌شوند. در این وسط چه اتفاقی می‌افتد؟

وی افزود: این نوع هفته‌نامه‌ها باید این فاصله را پر کنند. منتهی این نشریات، نگاه اجتماع‌مدارانه دارند و آنچه را که مخاطبانشان می‌خواهند، ارائه می‌دهند. این نشریات، نشریات زیان‌باری نیستند اما قابل تعمق است که چرا ۷۰ درصد آنها ورزشی هستند.

دکتر کاظم معتمدنژاد در پاسخ به سؤالی درباره چگونگی رسیدن به مطبوعات کارآمد در جامعه گفت: اینکه در حال حاضر به جای ۵۰۴ روزنامه، ۵۵ روزنامه پیدا کرده‌ایم، ناشی از این است که پیام‌ها تغییر کرده است و مخاطبان به خواندن روزنامه علاقه‌مند شده‌اند. در سالهای اخیر که تیراژ مطبوعات افزایش یافته، بدان سبب است که محتوای روزنامه‌ها تغییر کرده است. جامعه وقتی با پیام‌های خوب روبرو شود، اقبال می‌کند و روزنامه را تهیه می‌کند.

وی افزود: ما امروز می‌بینیم که خیلی از افراد چند روزنامه از کیوسک می‌خرند در حالی که قبلاً حضور افراد در مقابل کیوسک‌ها محسوس نبود. اما امروز حتی برای خرید روزنامه صف می‌بندند.

■ **مقایسه جهت‌گیری این نشریات در سالهای مختلف نشان می‌دهد که در سال ۷۶ به جهت‌گیری بی‌طرفانه و انتقادی این نشریات افزوده شده و بدین ترتیب کارکرد نظارتی آنها تقویت شده است.**

■ **در بیشتر هفته‌نامه‌های مورد بررسی استفاده از عکس‌های انفرادی مردان در زمینه‌های ورزشی و سینمایی طی سالهای ۷۵ و ۷۶ در مقایسه با سال ۷۴ افزایش داشته است و تنها در یک نشریه در سال ۷۶ از عکس انفرادی زنان بیشتر استفاده شده است.**

دکتر معتمدنژاد ادامه داد: وقتی شرایط اجتماعی و سیاسی تغییر کند و در جامعه آزادی به وجود آید، روند رابطه مردم و مطبوعات نیز تغییر می‌کند. در حال حاضر دارای موقعیت خوبی هستیم و باید قدر آن را بدانیم.

وی گفت: تیراژ مطبوعات ظرف دو سال اخیر بیش از دو برابر شده و به ۲ میلیون و ۷۰۰ هزار نسخه رسیده است. در سالهای گذشته ادعا می‌شد که تیراژ مطبوعات یک میلیون نسخه است اما چون تیراژ روزنامه‌ها ملاک سنجش است، در عمل می‌توان گفت که تیراژ در سالهای گذشته بیش از ۵۰۰ هزار نبوده است.

دکتر معتمدنژاد تصریح کرد: طبق معیارهای یونسکو ما برای ۶۰ میلیون جمعیت باید ۶ میلیون تیراژ روزنامه به‌طور روزانه داشته باشیم و هنوز تا رسیدن به این نقطه فاصله بسیاری داریم. اما با روندی که شروع کرده‌ایم، اگر بتوانیم ادامه بدهیم و احتیاط را حفظ کنیم و متعادل باشیم، به‌زودی به آن حد استاندارد خواهیم رسید. بنابراین قدر این موقعیت را باید بدانیم.

وی تأکید کرد: روزنامه‌نگاران باید متعادل و محتاط باشند و از آزادی به‌طور صحیح استفاده کنند.

دکتر معتمدنژاد همچنین در پاسخ به سؤالی درباره راه‌های پیشرفت و پویایی مطبوعات گفت: در راه پویایی و گسترش مطبوعات موانع بسیاری هست که خوشبختانه تحت تأثیر جو سیاسی مناسبی که پدید آمده، برخی از این موانع رفع شده و برای رفع برخی دیگر باید تلاش کرد.

وی توسعه آموزش روزنامه‌نگاری، آزادی مطبوعات، استقلال حرفه‌ای و امنیت شغلی و استقلال اقتصادی مطبوعات را در این زمینه مورد تأکید قرار داد.

دکتر محسنیان‌راد نیز در پاسخ به

سؤالی درباره توقیف و تعطیل کردن روزنامه‌ها گفت: امروزه طیفی از نگاه‌های مختلف سیاسی در روزنامه‌ها هست. از آن سو، متأسفانه بسیاری از این قضایا در کشور ما نهادینه نشده است.

وی افزود: ما در تمام ۱۶۹ سال گذشته زیر انواع سلطه‌ها، از نوع رسمی و جبرهای خاص اجتماعی قرار گرفته‌ایم تا به عنوان مثال همیشه تیتراژ آن «شاه» باشد و حالا که شاه نیست، تیتراژ اول سرگردان است که از آن چه کسی باشد. این یعنی ادامه پاره فرهنگ رسانه‌ای در کشور. وی ادامه داد: ما در حال طی کردن یک دوره گذر هستیم و هنوز بسیاری از ما بلد نیستیم که این دوره را چگونه طی کنیم. حتی رئیس یکی از قوای سه‌گانه احساس می‌کند که به حق و منطقی است که بگوید؛ به روزنامه‌ها چه مربوط است که در این‌باره صحبت بکنند. این نشان می‌دهد که سوءنیت نیست بلکه ما این فرهنگ را هنوز کسب نکرده‌ایم.

دکتر محسنیان‌راد با تأکید بر محتاط بودن در حرفه روزنامه‌نگاری سخنان خود را با جمله‌ای از استاد محیط طباطبایی پایان داد و آن جمله این بود: «مراقب باش. مهم این است که روزنامه‌ها بنویسند. اگر دیگر ننویسند، خیلی بدتر است که بنویسند اما ایده‌آل ننویسند.» □

۱. ویلبر شرام دانشمند علوم ارتباطات، معتقد است که انسان، پیام‌های ارتباطی را برای «پاداش آتی» یا «پاداش آتی» انتخاب می‌کند. شرام «پاداش آتی» را شامل مطالب و اخباری مربوط به جنایت، سوءاستفاده‌ها، حوادث و اتفاقات، ورزش و رویدادهای اجتماعی می‌داند که به دلیل عدم پیچیدگی از سوی مخاطب به راحتی درک می‌شوند و احساس هیجان به همدردی و تحریک مخاطب را برمی‌انگیزند. «پاداش آتی» شامل مطالب نسبتاً سنگین و پیچیده اقتصادی، سیاسی، علوم اجتماعی، آموزشی و زیستی است که درک آنها نیاز به اطلاعات و زمینه‌های قبلی دارد و مخاطب را به تأمل و تدبر وا می‌دارد. دریافت پاداش آتی یا آتی بین افراد متفاوت است. مطلبی ممکن است برای یک نفر پاداش آتی و برای دیگری با توجه به ویژگی‌های مختلف، پاداش آتی داشته باشد.

این بررسی نشان می‌دهد جهت‌گیری هفته‌نامه‌ها طی سالهای مورد بررسی بین ۳۸ تا ۴۲ درصد مثبت است یعنی صفات ارزشی با بار معنایی مثبت به خواننده القا می‌کند.

در ۲۵ درصد موارد جهت‌گیری مطالب این هفته‌نامه‌ها منفی است یعنی صفات ارزشی با بار معنایی منفی به خواننده القا می‌کند.

۶۳/۱ درصد از کل مطالب هفته‌نامه‌های مورد بررسی در سال ۱۳۷۶، مطالب ورزشی و ۹/۷ درصد مطالب سینمایی بوده است.

در سال ۱۳۷۵، ۶۵/۱ درصد از کل مطالب هفته‌نامه‌ها مطالب ورزشی و ۷/۵ درصد مطالب سینمایی بوده است.

جدول شماره ۳. تعداد و درصد فراوانی مطالب هفته‌نامه‌های مورد بررسی سال ۱۳۷۴

موضوع	پیام‌آور	بیگ‌آزادی	تلاش	ستاره‌سپیل	گام	ماهان	جمع
۱. ورزش	تعداد ۸۶۵	۳۶۰	۱۱۸۲	۱۵۲	۱۱۹۲	۳	۳۷۵۴
%ستون	۵۹/۰	۵۷/۱	۷۲/۳	۲۰/۶	۸۲/۵	۰/۲	۵۶/۲
۲. سینما	تعداد ۶۷	۱	۱۲۸	۲۱	۱۱۷	۰	۳۳۲
%ستون	۲/۶	-/۲	۸/۱	۲/۸	۸/۲	۰	۵/۰
۳. رادیو و تلویزیون	تعداد ۳۷	۱	۱۱	۱۰	۱۳	۲	۷۶
%ستون	۲/۵	-/۲	۰/۷	۱/۲	۰/۹	۰/۵	۱/۱
۵. برنامه‌های ماهواره	تعداد ۱	۲	۰	۳	۰	۷	۱۳
%ستون	۰/۱	-/۲	۰	۰/۲	۰	۰/۹	۰/۲
۶. حوادث و اتفاقات	تعداد ۳۶	۵۹	۹۹	۷۲	۹	۵۰	۳۲۷
%ستون	۲/۵	۹/۲	۶/۲	۱۰/۰	۰/۶	۶/۱	۲/۹
۷. علمی، پزشکی بهداشت	تعداد ۳۰	۱۷	۲۱	۵۲	۳	۱۶	۱۲۲
%ستون	۲/۰	۲/۷	۱/۳	۷/۳	۰/۲	۱/۹	۲/۱
۸. امور آموزشی	تعداد ۱۶	۸	۵	۳۶	۲	۳۱	۹۸
%ستون	۱/۱	۱/۳	۰/۳	۲/۹	۰/۱	۳/۸	۱/۵
۹. امور قضایی جنایت، جرم‌ها	تعداد ۵۹	۲۴	۲۲	۱۶	۳	۱۰۵	۲۳۰
%ستون	۴/۰	۳/۸	۱/۲	۲/۲	۰/۳	۱۲/۸	۳/۵
۱۰. امور اقتصادی صرفه‌جویی	تعداد ۴۱	۶	۹	۸۲	۱۲	۱۲۹	۳۰۳
%ستون	۲/۸	۱/۰	۰/۶	۱۱/۲	۱/۰	۱۸/۱	۲/۶
۱۱. امور سیاسی	تعداد ۲۷	۲۰	۹	۱۵	۲	۱۲۳	۲۱۶
%ستون	۳/۲	۲/۲	۰/۶	۲/۰	۰/۱	۱۵/۰	۳/۲
۱۲. امور مذهبی	تعداد ۱۲	۷	۰	۱	۰	۲۳	۶۳
%ستون	۰/۸	۱/۱	۰	۰/۱	۰	۵/۲	۰/۹
۱۳. امور و مسایل اجتماعی	تعداد ۲۲	۳۲	۱۱	۲۶	۶	۳۱	۱۵۰
%ستون	۳/۰	۵/۱	۰/۷	۲/۵	۰/۲	۳/۸	۲/۳
۱۴. مناسبت‌ها (ملی، مذهبی، تاریخی)	تعداد ۹	۱	۶	۱۲	۸	۳۱	۶۹
%ستون	۰/۶	-/۲	۰/۲	۱/۹	۰/۶	۳/۸	۱/۰
۱۵. مترقیه، سایر	تعداد ۲۰۲	۹۳	۸۷	۲۳۲	۲۹	۲۲۹	۸۸۲
%ستون	۱۳/۸	۱۳/۷	۵/۵	۳۱/۳	۲/۸	۲۷/۹	۱۳/۲
جمع	تعداد ۱۲۶۶	۶۳۱	۱۵۹۰	۷۳۸	۱۲۱۰	۸۲۲	۶۶۵۷
%ستون	۲۲/۰	۹/۵	۲۳/۹	۱۱/۱	۲۱/۲	۱۲/۳	۱۰۰/۰

$$\chi^2 = 3595/12, df = 60, p < 0.001$$